

Bildnings- och omsorgsnämnden

Teresia Granlund | Utredare
033-430 58 63 | teresia.granlund@bollebygd.se

Dnr : BON2016/172-7

IVO

Yttrande till IVO avseende tillsyn av myndighetsutövning avseende familjehemsplacerade barn

IVOs dnr 8.5-17233/2016-7

1, Personalen har den kompetens som anges i gällande bestämmelser

IVO bedömer att nämnden har brustit i förhållande till gällande bestämmelser vad avser personalens kompetens då de handläggare som handlägger ärenden inom barn och unga saknar kompetens utifrån vad som framgår av 3 kap. 3 och 3 a §§ socialtjänstlagen (2001:453), SoL.

För utförande av uppgifter inom socialtjänsten ska det finnas personal med lämplig utbildning och erfarenhet.

Individ- och familjeomsorgen har under året 2016 haft en omfattande personalomsättning med påföljande rekryteringsarbete. Vid varje rekryteringstillfälle har krav ställts på socionomexamen och gärna tidigare erfarenhet av myndighetsutövning. Förvaltningen är väl bekant med de krav som ställs i lagen på att personal ska ha lämplig utbildning och erfarenhet.

Vid de tillfällen förvaltningen har haft annonser ute har inga, eller få socionomer sökt de tjänster som utannonserats. De handläggare som har anställts inom barn och unga har haft en relevant beteendevetenskaplig högskoleutbildning samt erfarenhet av människovårdande yrken som bedömts relevant. Ingen av handläggarna har fått titeln socialsekreterare och har heller inte erhållit egen delegation inom myndighetsutövandet. Den handläggare som handlägger ensamkommande barn är socionom, men var tjänstledig vid tiden för IVOs inspektion, hon är nu åter i tjänst.

Beslut som innebär bedömning av om utredning ska inledas, utredning och bedömning av behov av insatser samt uppföljning av beslutade insatser sker av enhetschef. Enhetschef för myndighetsteamet barn och unga är socionom med mångårig erfarenhet av myndighets-utövning inom barn och unga- området. Vidare består ledningsgruppen inom Individ- och familjeomsorgen av fyra enhetschefer och en verksamhetschef, samtliga med socionomexamen och mångårig erfarenhet inom socialtjänsten.

De åtgärder som har vidtagits sedan IVOs inspektion är att de handläggare som saknar socionomexamen har fortbildats inom det socialrättsliga området, bland annat genom utbildningen, Socialrätt- för personer som arbetar som socialsekreterare men inte har socionomexamen, genom Göteborgsregionens kommunalförbund. Detta utöver den handläggarskola som förvaltningen själv anordnar.

Handläggarskolan innebär totalt fem dagars internutbildning som bland annat innefattar förvaltningsjuridik, socialrätt, etik och moral, hur politiskt styrda organisationer fungerar samt grundutbildning inom BBIC.

Då de handläggare som saknar socionomexamen anställdes i augusti 2016 har det i tid varit svårt att hinna med en kartläggning av vidare utbildningsbehov samt planering för nödvändiga utbildningsinsatser. Men inför hösten 2017 kommer handläggarna att inom ramen för sin anställning påbörja kompletterande högskolestudier inom de områden dem individuellt behöver komplettera. Ambitionen är att de handläggare som saknar socionomexamen, senast 2019 ska ha kompletterat sina grundutbildningar med de kompetenser som motsvarar en socionomexamen.

I juni kommer också ytterligare en handläggare inom det nybildade familjehemsteamet att anställas, en socionom med tidigare erfarenhet inom myndighetsutövning.

För att säkerställa att vidtagna åtgärder får önskad effekt kommer individuella kompetensutvecklingsplaner att nogsamt följas upp. Vid behov av nyrekrytering kommer kravet på socionomexamen och tidigare erfarenhet av myndighetsutövning att vidhållas. Ingen av de handläggare som saknar socionomexamen kommer att erhålla egen delegation innan dem har de akademiska kunskaper som kan likställas med en socionomexamen.

2, Det finns ett ledningssystem med de processer och rutiner som behövs för att säkra verksamhetens kvalitet

Under det första kvartalet 2017 har chefer inom individ- och familjeomsorgen tillsammans med kommunens utförarverksamheter inom LSS och äldreomsorg genomfört fyra utvecklingsdagar med fokus på att arbeta fram ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete i enlighet med 4 kap. 1-4 §§ socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd , inom respektive verksamhetsområde. Ytterligare två dagar är inplanerade för chefer inom individ- och familjeomsorgen. Ett slutdatum för när ledningssystemen ska vara klara är satt till den 12 maj. Inom vissa områden beräknas framtagandet av skriftliga rutiner ta ytterligare några veckor och helt färdiga med arbetet kommer förvaltningen att bli vecka 25.

Arbetet har letts av Bildnings- och omsorgsförvaltningens utvecklingsledare riktad mot IFO och LSS. Inom Bildnings- och omsorgsförvaltningens övriga verksamhetsområden, skola/förskola samt HSL finns redan etablerade ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete. När alla verksamheter har sina ledningssystem kommer ett förvaltningsövergripande arbete påbörjas för att arbeta ihop systemen så att alla delar är kompatibla med varandra.

Parallellt med att individ- och familjeomsorgens chefer har arbetat med framtagandet av ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete har medarbetarna löpande blivit informerade om det pågående arbetet. Inom IFOs myndighetsteam har särskilt fokus lagts på att gå igenom de riktlinjer som verksamheten arbetar utifrån.

IVOs inspektion visar på att nämnden har brutit vad gäller bestämmelser om egenkontroll enligt 5 kap. 2 § SOFS 2011:9. Under hösten 2016 infördes begreppet ärendegenomgång som innebär att enhetschefer för myndighetsteamet tillsammans med verksamhetschef och systemförvaltare går igenom de ärenden som är aktuella inom myndighetsutövandet. Ärendegenomgången skedde inledningsvis med tät frekvens och med särskilt fokus på utredningstid och att relevanta beslut var fattade. Under 2017

kommer ärendegenomgång ledd av verksamhetschef att ske tertialsvis. Ytterligare ett tillfälle för kvalitetskontroll har införts inom förvaltningens myndighetsutövning i och med planerad ärendeberedning inför nämndens individutskott. Ärendeberedningen är förlagd till två veckor innan utskott och där medverkar nämndsekreterare, enhetschefer samt förvaltningens utvecklingsledare som också har juristexamen. Syftet med mötesformen är att säkerställa att utredningar håller kvalitet samt uppfyller lagens krav i övrigt.

Genom att regelbundet följa upp och utvärdera individ-och familjeomsorgens arbete utifrån framtaget ledningssystem säkerställer förvaltningen framöver att säkra verksamhetens kvalitet. Övergripande inom Bildnings-och omsorgsförvaltningen har det sedan IVOs inspektion i Bollebygd också pågått ett arbete i att förtydliga klagomålshanteringen samt inom handläggningen av Lex Sarah-rapporter.

3, Utredningar handläggs i enlighet med gällande bestämmelser

IVOs inspektion visade på flera brister vad gäller nämndens utredningar av barn. Utredningar har inte bedrivits skyndsamt. Nämnden har omplacerat barn utan föregående utredning. Nämnden har inte dokumenterat barns delaktighet. Nämnden har inte utfört matchning av insats.

En förklaring till de brister som identifierades vid inspektionen är den stora ökningen av ensamkommande barn som skedde under hösten 2015. Bollebygd hade en överenskommelse med Migrationsverket om ett mottagande av 6 ensamkommande barn men det kom under hösten 2015 totalt 52 ensamkommande barn till kommunen. Bollebygds kommun hade ingen som helst förberedelse för den ökningen. Kommunen hade ett avtal med Gryning vård AB om sex köpta platser på ett HVB-boende i Göteborg. Det fanns ingen särskild upparbetad familjehemsverksamhet utan planeringen var den att familjehem skulle utredas och handledas inom befintlig myndighetsutövning. I Bollebygd fanns det heller inget HVB-boende eller stödboende i egen regi.

Den stora ökningen av ensamkommande barn utsatte individ-och familjeomsorgen för stora belastningar. Och flera av de brister IVOs granskning påvisar kan härledas till den specifika flyktingströmmen 2015.

Oavsett ovanstående förklaring kvarstår faktum att nämnden överlag har brustit i handläggning inom barn och unga- området. Därför har individ och familjeomsorgen vidtagit flera åtgärder för att komma till rätta med bristerna.

Under hösten 2016 antogs riktlinje för insatser i barn- och ungdomsärenden av nämnden med den senaste revideringen i december 2016. Den sista revideringen innebar en komplettering med riktlinjer för familjehemsarbete.

Som nämnts tidigare har mötesformen ärendeberedning inför individutskottet införts. Förutom kvalitetsgranskning av beslutsunderlag inför utskottet så har också arbetet med att ta fram en årsplanering för ärenden påbörjats. Detta som ett stöd för att kunna planera och prioritera arbetet för handläggarna.

Handläggarskolan som också har beskrivits ovan är obligatorisk för alla nya medarbetare inom myndighetsutövningen. Syftet med handläggarskolan är att ge nya handläggare en ordentlig introduktion till myndighetsutövandet samt också ge en förståelse för de processerna handläggning av ärenden inom barn-och unga området innefattar.

De åtgärder som nämnden vidtagit bedöms vara tillräckliga för att komma tillrätta med de brister som har identifierats. Problemet har inte varit att nämnden saknat kunskap om vad lagen ställer för krav, det som har orsakat bristerna är främst en mycket hög arbetsbelastning i kombination med en mer än omfattande personalomsättning. Under 2016 bytte samtliga handläggartjänster befattningsinnehavare minst en gång.

4, Det finns tillgång till familjehem, hem för vård eller boende (HVB) och stödboende

IVO bedömer att nämnden inte arbetar för att se till att det finns tillgång till familjehem.

Redan under hösten 2015 påbörjade nämnden ett rekryteringsarbete för att anställa en familjehemssekreterare inom individ-och familjeomsorgen i Bollebygd. Tyvärr har det varit väldigt svårt att rekrytera till det uppdraget. För att ändå kunna hantera och utreda familjehem utbildades enhetschef samt en handläggare i den nya Kälvestens-utredningsmetoden för familjehem tidigt under 2016. Kort därefter sa handläggaren upp sig. Och arbetet med förvaltningens familjehemsrekrytering fick startas om på nytt. Under hösten beslutades att istället för att enbart anställa en familjehemssekreterare skulle ett familjehemsteam bildas.

I januari 2017 anställdes en av två medarbetare till familjehemsteamet och under våren rekryterades den andra medarbetaren och i juni 2017 kommer teamet att börja arbeta tillsammans. Teamet kommer att inom sig fördela uppdragen som familjehemssekreterare respektive barnsekreterare.

Under hösten utredde individ-och familjeomsorgen de flesta av de familjehem som kommunen anlitat genom konsulentstödda familjehemsföretag. Enhetschefen för EKB-boendet har tidigare arbetat med familjehem och ledde det arbetet.

Vad gäller tillgång till hem för vård eller boende, samt stödboende påbörjades processen att starta ett HVB-boende i Bollebygd i december 2015. I april 2016 anställdes en enhetschef för HVB-boende. Planeringen var att ett modulhus med tillfälligt bygglov skulle stå färdigt sommaren 2016. På grund av olika förseningar i byggprocessen samt överklaganden i bygglovsärendet är den tilltänkta byggnaden för HVB ännu ej på plats. Beräknat datum för färdigställande är nu satt till september 2017. HVB boendet är planerat för att kunna ta emot 16 ungdomar.

Utifrån de behov kommunen har för att hantera de ensamkommande barn som har anvisats till kommunen har ett stödboende startat i kommunen. Bollebygds stödboende registrerade sin verksamhet med start i januari och har i dagsläget 5 boendeplatser med ytterligare planer på 2-3 boendeplatser.

5, Barn endast placeras i enskilda hem som är utredda av nämnden

IVO bedömer att nämnden har brustit i förhållande till gällande bestämmelser eftersom flertalet av familjehemmen inte är utredda av nämnden.

De åtgärder nämnden har vidtagit för att komma tillrätta med bristerna vad gäller utredning av familjehem är dels att ta fram riktlinjer för familjehem samt att tillsätta ett familjehemsteam inom individ-och familjeomsorgen.

På frågan om hur socialnämnden säkerställer att vidtagna åtgärder får önskad effekt, blir svaret under denna rubrik samma som inom de brister som handlar om att aktivt rekrytera familjehem samt att tillse att genomförandet och uppföljningen av placeringen sker i enlighet med gällande bestämmelser. Nämnden tror att framtagandet av ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete, tillsammans med tydliga riktlinjer, rutiner och checklistor ger handläggarna bra förutsättningar att göra sitt jobb. Cheferna har genom utvecklingsarbetet i att ta fram ledningssystemet också fått en bra bas och verktyg för att kunna handleda medarbetarna inom hela myndighetsutövandet.

6, Genomförande och uppföljning av familjehemsvård sker i enlighet med gällande bestämmelser

IVOs inspektion identifierade brister i familjehemsvården som innebar att nämnden inte lämnat stöd till familjehem.

Förutom tidigare beskrivna åtgärder som exempel skapande av ett familjehemsteam och framtagande av riktlinjer för arbetet med familjehem planerar nämnden också att köpa grundutbildningen Ett hem att växa i, för familjehem i de fall där familjehemmen inte tidigare har fått det.

7, Uppföljning

För att säkerställa att genomförda och planerade åtgärder har avsedd effekt kommer nämnden följa upp de beskrivna bristerna i det systematiska kvalitetsarbetet. Som en del av detta kommer förvaltningen få redovisa uppföljning och analys i samband med nämndens oktober sammanträde.

BOLLEBYGDS KOMMUN
Bildnings- och omsorgsnämnden

Ulf Rapp
Ordförande

Jennica Johansson
Verksamhetschef